

پیشگیری عمومی

مؤلفان

علیرضا جزینی

محمد جهانتاب

www.ketab.ir

نشر علامت

عنوان: پیشگیری عمومی
مؤلفان: علیرضا جزینی- محمد جهانتاب
ویرایش: اداره کل منابع و متون درسی
طرح جلد: سید مجتبی حسینی دولت‌آبادی
صفحه‌آرایی: میترا شه میرزادی
چاپ اول: قاپستان ۱۳۹۴
ناشر: علامت
شماره ثبت: ۱۰۰-۱۲-۸۱۰۰
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۰۸-۲۵-۹
شمارگان: ۵۰۰ جلد
قیمت: غیرقابل فروش
چاپ: معاونت تربیت و آموزش ناجا

نشانی: تهران- تهرانسر- شهرک پاسداران- بلوار شاهد- پلاک ۱۵- تلفن ۸۱۸۲۱۲۵۶

سرشناسه	:	جزینی، علیرضا، ۱۳۳۸
عنوان و نام پدیدآور	:	پیشگیری عمومی / مؤلفان علیرضا جزینی، محمد جهانتاب؛
مشخصات نشر	:	تهران: علامت، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	:	۱۲۴ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۷۲۰۸-۲۵-۹
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	جرم و جنایت -- ایران -- پیشگیری
موضوع	:	کنترل اجتماعی -- ایران
شناسه افزوده	:	جهانتاب، محمد
رده بندی کنگره	:	HV ۹۹۶۰ / الف ج ۳۹۳ ۱۳۹۳
رده بندی دیویی	:	۳۶۴ / ۴۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۷۱۲۶۱۶

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸	مقدمه
۱۱	فصل اول: اقدامات پیشگیری فردی از بزهکاری (جرم، خشونت، پرخاشگری و)
۱۲	پیشگیری والدین از ارتکاب جرم فرزندان
۱۴	مهم ترین عوامل بروز خشونت و پرخاشگری
۱۵	پیشگیری از پرخاشگری
۱۶	پیشگیری از خشونت علیه زنان
۱۷	پیشگیری از خشونت علیه کودکان
۱۹	پیشگیری از خشونت میان دانش آموزان
۱۹	عوامل، شگردها و پیامدهای فرار دختران
۲۰	پیشگیری والدین از فرار دختران
۲۱	پیشگیری والدین از آسیب های ناشی از بازی های رایانه ای فرزندان
۲۲	پیامدهای منفی استفاده از ماهواره
۲۲	پیشگیری فردی در برخورد با مأمورین ماهها
۲۷	فصل دوم: اقدامات پیشگیری فردی از سرقت
۲۸	پیشگیری از سرقت در معابر و اماکن عمومی
۲۹	تردد با وسایل نقلیه عبوری و عمومی
۳۰	پیشگیری از سرقت منزل
۳۵	پیشگیری از سرقت خودرو و اشیاء و لوازم آن
۳۷	اقدامات لازم پس از سرقت خودرو
۳۷	ابزارهای ایمنی ضد سرقت خودرو
۳۸	پیشگیری سرقت از رانندگان تاکسی و آژانس

۴۰	 پیشگیری از سرقت موتورسیکلت
۴۱	 پیشگیری سرقت از پیک غذا
۴۲	 پیشگیری از سرقت محل کار
۴۴	 پیشگیری سرقت از فروشگاه‌ها
۴۷	 پیشگیری سرقت هنگام خرید از فروشگاه‌ها
۴۷	 پیشگیری سرقت از مغازه طلا و جواهرفروشی
۴۹	 هشدار به خریداران و فروشندگان
۵۰	 پیشگیری سرقت از بانک‌ها
۵۱	 پیشگیری سرقت از مشتریان بانک‌ها
۵۲	 پیشگیری سرقت از خودپردازها
۵۴	 پیشگیری از سرقت مسلحانه
۵۵	 پیشگیری از سرقت مدارک
۵۵	 پیشگیری از سرقت کارت‌های اعتباری
۵۶	 پیشگیری از سرقت سیم برق
۵۶	 پیشگیری سرقت از دامداری‌های
۵۹	 فصل سوم: اقدامات پیشگیری از سرقت با نحوه طراحی محیطی
۶۰	 طراحی محیطی
۶۰	 اماکن عمومی
۶۱	 پیاده‌روها
۶۱	 دیوار
۶۱	 پنجره‌ها
۶۲	 نرده‌ها
۶۲	 درها
۶۴	 لولا
۶۵	 قفل‌ها

۶۵	 قفل های شب بند
۶۵	 قفل های کمکی
۶۵	 قفل های درهای تجاری
۶۶	 قفل های آویز
۶۷	 استفاده از وسایل الکترونیکی
۶۷	 سیستم تغذیه
۶۷	 بخش کنترل (مغز سیستم)
۶۷	 حسگرها/ ردیاب ها
۶۸	 اعلام کننده/ هشدار دهنده
۶۸	 انواع هشدار دهنده ها
۶۹	 فصل چهارم: اقدامات پیشگیری فردی از کلاهبرداری
۷۰	 کلاهبرداری
۷۰	 پیشگیری از کلاهبرداری در معاملات ملکی
۷۱	 پیشگیری از کلاهبرداری در معاملات خودرو و موتورسیکلت
۷۲	 پیشگیری از کلاهبرداری در معاملات با چک بانکی
۷۳	 اینترنت
۷۳	 محاسن و معایب اینترنت
۷۳	 انواع کلاهبرداری اینترنتی
۷۴	 پیشگیری از جرایم و تخلفات اینترنتی
۷۶	 پیشگیری از کلاهبرداری در خرید و فروش اینترنتی
۷۷	 مقابله با متجاوزان جنسی در اینترنت
۷۸	 شرکت های هرمی
۷۸	 شیوه فعالیت شرکت های غیرقانونی هرمی
۷۹	 شگردهای جذب افراد (عضوگیری)
۸۰	 پیشگیری از کلاهبرداری شرکت های هرمی
۸۱	 سایر موارد کلاهبرداری

فصل پنجم: اقدامات پیشگیری فردی از اعتیاد ۸۵

اعتیاد ۸۶

رابطه متقابل فرد معتاد و اعتیاد ۸۶

عوامل گرایش به اعتیاد ۸۷

مراحل شناخت معتاد ۸۸

آسیب‌های ناشی از اعتیاد ۹۰

قلیان ۹۰

مشروبات الکلی ۹۲

پیشگیری از اعتیاد فرزندان ۹۲

فصل ششم: اقدامات پیشگیری فردی از حوادث رانندگی ۹۵

پیشگیری فردی عابران از آسیب‌های احتمالی ۹۶

پیشگیری از حوادث رانندگی با خودرو ۹۷

پیشگیری از حوادث رانندگی با موتورسیکلت ۱۰۲

توصیه‌های ایمنی به صاحبان مشاغل صافکاری، نقاشی ۱۰۳

فصل هفتم: اقدامات پیشگیری فردی از آسیب‌های احتمالی ناشی از مسافرت ۱۰۵

برنامه‌ریزی پیش از سفر ۱۰۶

توصیه‌های ایمنی پیش از ترک منزل ۱۰۶

اقدامات لازم در جاده و اماکن بین راهی ۱۰۷

محل اقامت در سفر ۱۰۸

مسافرت با خودروی شخصی ۱۰۹

مسافرت با قطار ۱۱۰

مسافرت با هواپیما ۱۱۱

مسافرت با اتوبوس ۱۱۲

توصیه به مسافران خارج از کشور (قبل از مسافرت و هنگام اقامت) ۱۱۳

توصیه‌های لازم به رانندگان و همراهان در طول سفر ۱۱۴

فصل هشتم: اقدامات پیشگیری فردی از سوانح آتش سوزی	۱۱۷
پیشگیری از آتش سوزی	۱۱۸
نکات ایمنی هنگام وقوع آتش سوزی	۱۱۹
نکات ایمنی هنگام نجات مصدومان از آتش سوزی	۱۲۰
پیشگیری از آتش سوزی وسیله نقلیه	۱۲۰
هشدارهای ایمنی چهارشنبه آخر سال	۱۲۱
پیشگیری از حوادث احتمالی چهارشنبه آخر سال	۱۲۲
منابع	۱۲۳

www.ketab.ir

مقدمه

جرم یا بزه به هر فعل یا ترک فعلی اطلاق می‌شود که در قانون برای آن، مجازات تعیین شده باشد (ماده ۲ قانون مجازات اسلامی، مصوب ۱۳۷۰). جرم پدیده اجتماعی و جهانی است، تحت عناوینی چون سرپیچی، سرکشی، رفتار انحرافی و ناپسند که با تخلف بشر آغاز شده است. حضرت آدم و حوا به علت ارتکاب عمل نهی شده‌ای از بهشت رانده شدند و پسرشان قابیل برادر خود، هابیل را به قتل رساند (مانده و بقره / ۳۶ و ۳۷-۲۷ و ۲۸).

بزه دیده، شخصی است که به وسیله جرم، شبه جرم یا خطای دیگری صدمه دیده باشد. طبیعتاً بزه دیده فردی است که یکی از انواع جرایم خشونت آمیز یا غیر آن و حتی جرایم عمدی بر او اعمال شده باشد؛ بنابراین بزه دیدگان اشخاصی هستند که به شکل فردی یا گروهی متحمل آسیب جسمی یا روانی، درد و رنج عاطفی، ضرر و زیان اقتصادی یا آسیب چشم گیر نسبت به حقوق بنیادی خود شده‌اند. بزه دیدگی در ادبیات «ترس از جرم» به بزه دیدگی مستقیم و غیرمستقیم تقسیم می‌شود. بزه دیدگی غیرمستقیم منتسب به فردی است که جرم علیه وی انجام شده و بزه دیدگی غیرمستقیم منتسب به افراد دیگر است، خواه پاسخ گوی جرم باشند یا نباشند.

نیاز به مقابله با جرم با شهرنشینی آغاز شده است. امروزه شهرنشینی به صورت یک پدیده اجتماعی در جوامع بشری ظاهر شده است و به سرعت در حال گسترش است، به طوری که رشد مهاجرت به شهرها و افزایش جمعیت متناسب با رشد امکانات دولت و تأمین نظم و امنیت شهروندان نیست. این امر سبب مشکلاتی از جمله بیکاری، فقر، خشونت و ارتکاب جرم می‌شود. قربانیان جرم از آسیب جسمی، زیان اقتصادی و ترس، رنج می‌برند. اعمال مجرمانه با افزایش هزینه‌های متعدد و احساس ناامنی و ترس همراه است. این وضعیت عملکرد دولت و سازمان‌های تأمین کننده نظم و امنیت را زیر سؤال می‌برد.

در حال حاضر اعتقاد به این مسئله که هر چه تعداد پلیس و سرعت عمل آنها بیشتر باشد معضل جرم و ترس حل خواهد شد درست به نظر نمی‌رسد؛ زیرا تشریک مساعی بین مردم و

پلیس افزایش یافته و به مشکلات از دیدگاه «حل مشکلات» پرداخته می‌شود. امروزه سیاستمداران، حقوق‌دانان، تاریخ‌دانان و صاحب‌نظران امور امنیتی و پلیسی بر این باورند که یکی از بزرگ‌ترین اشتباهات، تحمیل کل مسئولیت‌های تأمین امنیت بر دوش مأموران قانون است. همکاری و نظارت مردمی به مثابه نیروی مضاعف در پشتیبانی از اجرای قانون است که در قلب الگوی همکاری و نظارت مردمی نهفته است. چنانچه پلیس در حل مشکلات محلی از نیروی مردمی موجود کمک بگیرد بسیار موفق‌تر خواهد بود تا اینکه خود به تنهایی عمل کند. در واقع هیچ تلاشی برای تداوم و اعمال نظم در جامعه در درازمدت مؤثر نخواهد بود، مگر با گسترش همکاری شهروندان با سازمان‌های قضایی که بر شرایط محلی تأثیرگذار هستند.

با وجود اینکه صاحب‌نظران بر سر مجازات کردن یا اصلاح بزه‌کاران مجادله دارند؛ لیکن هیچ ابهامی در این خصوص وجود ندارد که بهترین راه‌حل برای جلوگیری از رفتار غیرقانونی، «پیشگیری» است. پیشگیری از جرم یک رویکرد ظریف و مستقیم است که با پیش‌بینی حمله احتمالی، حذف یا کاهش فرصت وقوع حمله و صدمه جسمی، بزه‌دیدگان بالقوه را در برابر حمله مجرمانه یا ضرر مالی احتمالی در صورت وقوع جرم حمایت می‌کند.

پیشگیری از جرم به‌عنوان یک سیاست بنیادی و به شکل نوین آن برای اولین بار در سال ۱۸۲۹ از طریق قانون پلیس شهر لندن تدوین شده است و با توجه به اهمیت جهانی پیشگیری از جرم، برنامه جرم سازمان ملل متحد در کنگره ششم در سال ۱۹۸۰، کنگره هفتم در سال ۱۹۸۵، کنگره هشتم در سال ۱۹۹۰ و کنگره نهم در سال ۱۹۹۵، راجع به پیشگیری از جرم و اصلاح بزه‌کاران؛ به‌ویژه پیشگیری از جرایم شهری، تأکید و قطعنامه‌هایی صادر کرده است؛ بنابراین برنامه‌های پیشگیری از جرم در بسیاری از نقاط جهان گسترش یافته و مشکلات هزاران نفر از کارشناسان نیروی انتظامی، مقامات عمومی یا خصوصی، رهبران گروه‌های داوطلب، سازمان‌های کارگری و تخصصی و میلیون‌ها نفر از شهروندان را به خود جلب کرده است. دیدگاه‌های مختلفی در مورد اقدامات پیشگیرانه از جرم وجود دارد که هر کدام از جهتی خاص، موضوع را مورد توجه قرار داده‌اند که مهم‌ترین آنها پیشگیری اولیه، ثانویه، ثالث، کوتاه‌مدت، بلندمدت، انفعالی، فعال، کیفری، غیرکیفری، قضایی، انتظامی، عام، خاص، وضعی، اجتماعی و ... است. یکی از اقدامات مؤثر پیشگیری از جرم، پیشگیری اجتماعی است

که بر تغییرات و اصلاحات فردی و محیطی که منجر به اصلاح جامعه و فرد؛ همچنین منجر به جلوگیری از جرم به صورت پایدار و همیشگی می‌شود، تأکید می‌کند. در این روش تأکید بر مشارکت مردمی و محلی در پیشگیری از جرم است. منظور از «پیشگیری عمومی» اقداماتی است که فرد برای پیش‌بینی، شناسایی و برآورد عوامل مؤثر در جرم و آسیبی که متوجه او و خانواده‌اش است، به منظور از بین بردن زمینه بروز جرم و آسیب یا کاهش اثرات آنها انجام می‌دهد. لازم به یادآوری است در این مجموعه به علت تغییر مطالب از ارجاع داخل متن خودداری و منابع استفاده شده در پایان ذکر شده است. امید است مطالعه آن بتواند در از بین بردن، کاهش ضایعات و خسارات ناشی از جرایم به قربانیان، مؤثر باشد.

مؤلفان

تابستان ۱۳۹۴

www.ketab.ir